

Introduction

1. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב
יה: אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם לפרוש אלא מן העריות והביאות האסורות, אמרו חכמים בשעה שנצטוו ישראל על העריות בכו וקבלו מצוה זו בתרעומות ובכיה שנאמר בוכה למשפחותיו על עסקי משפחות.
יט: ואמרו חכמים גזל ועריות נפשו של אדם מתאוה להן ומחמדתן, ואין אתה מוצא קהל בכל זמן וזמן שאין בהן פרוצין בעריות וביאות אסורות, [ועוד] אמרו חכמים רוב בגזל מיעוט בעריות והכל באבק לשון הרע.
כ: לפיכך ראוי לו לאדם לכופף יצרו בדבר זה ולהרגיל עצמו בקדושה יתירה ובמחשבה טהורה ובדעה נכונה כדי להנצל מהן, ויזהר מן הייחוד שהוא הגורם הגדול, גדולי החכמים היו אומרים לתלמידיהם הזהרו בי מפני בתי הזהרו בי מפני כלתי, כדי ללמד לתלמידיהם שלא יתביישו מדבר זה ויתרחקו מן הייחוד.

A practical perspective

2. The Effects of the Presence of a Third Person on the Physician-Older Patient Medical Interview, Journal of the American Geriatrics Society (1994) www.cornellcares.org/education/pdf/Effects_of_Presence_of_3rd_Person.pdf

The specific content and the quality of interactional processes of physicians were not affected by the presence of a third person. However, older patients raised fewer topics in all content areas in triads than in dyads. Overall, patients were less responsive on patient-raised topics in triads than in dyads. Patients were rated as less assertive and expressive, and there was less joint decision-making and shared laughter in triads than in dyads. Patients were frequently excluded from conversations in visits in which a third person was present.

Defining "Yichud"

3. שולחן ערוך אבן העזר סימן כב:ה
לא תתייחד אשה אחת, אפילו עם אנשים הרבה, עד שתהיה אשתו של אחד מהם שם. וכן לא יתייחד איש אחד, אפילו עם נשים הרבה.
הגה: וי"א דאשה אחת מתייחדת עם שני אנשים כשרים, אם הוא בעיר (טור בשם הרא"ש). וסתם אנשים, כשרים הם (ר"ן פ"י יוחסין). אבל אם הם פרוצים, אפילו עם י' אסור. וכל זה בעיר, אבל בשדה, או בלילה אפילו בעיר, בעינין שלשה. (ב"י בשם הראב"ד) אפילו בכשרים (גם זה טור בשם הרא"ש). ויש מתירין איש אחד עם נשים הרבה, אם אין עסקו עם הנשים (טור בשם רש"י).

Is this biblical or rabbinic?

4. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא:.
אמר רב יהודה אמר רב: באותה שעה גזרו על הייחוד, ועל הפנויה. - יחוד? דאורייתא הוא, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: רמז לייחוד מן התורה מניין - שנאמר כי יסיתך אחיך בן אמך, וכי בן אמך מסית בן אב אינו מסית? אלא לומר לך: בן - מתייחד עם אמו, ואין אחר מתייחד עם כל עריות שבתורה! אלא אימא: גזרו על ייחוד דפנויה.

5. תוספות מסכת סנהדרין דף לו עמוד א' "התורה"
וא"ת והא יחוד דאורייתא היא כדרשינן (לעיל דף כא:): מכי יסיתך אחיך בן אמך והיכי אתא קרא דדברי קבלה למישרי מאי דכתיב באורייתא וי"ל דלא אסרה תורה אלא כעין אמו דלא עבידא דמשתריא אבל נדה סופה ליטהר

6. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב:ב
ואיסור ייחוד העריות מפי הקבלה.

7. שולחן ערוך אבן העזר סימן כב:א
אסור להתייחד עם ערוה מהעריות, בין זקנה בין ילדה, שדבר זה גורם לגלות ערוה, חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו והבעל עם אשתו נדה.

Reasons to be lenient

8. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פא עמוד א
אמר רבה: בעלה בעיר - אין חוששין משום ייחוד. אמר רב יוסף: פתח פתח לרשות הרבים - אין חוששין משום ייחוד.

9. כסף משנה הלכות תלמוד תורה פרק ב הלכה ד

ומ"ש וכל אשה, כלומר ואפילו נשואה דבשלמא גבי איש כיון שאשתו עמו היא משמרתו לפי שדרכה להיות תמיד בבית אבל אין דרך האיש להיות תמיד בביתו.

10. ערוך השולחן אבן העזר סימן כב סעיף טו

מלמד שיש לו אשה אין חשש בזה לא מיבעיא כשהיא עמו בבית שלומד עמהם דמותר שהרי אין דרכה לצאת מביתה אלא אפילו לומד בבית אחר מותר כיון שאשתו בעיר תבא אליו בכל עת והיא משמרתו

11. שו"ת אגרות משה אבן העזר ד:סה:ב

בחלון הפתוח לרה"ר או לחצר שנמצאים שם הרבה אינשי, אם הוא למעלה ממקום שיכולין לאינשי שמחוץ לראות דרך שם אסור ואף אם אפשר לטפס וליכנס אסור דאין דרכן של אינשי ליכנס באופן כזה ולא מירתתי, ואם הוא חלון למטה שיכולין לראות אינשי שמחוץ אז אם דרך החלון יכולין לראות גם בחדרים האחרים קצת יש להתיר, ואף אם אין יכולין לראות אבל יכולין להרגיש מה שנעשה שם יש להתיר, ואם איכא חדר אחד שלא אפשר להרגיש אלו שמבחוץ אסור.

12. שו"ת רשבא א:תתנא

והגפת דלתות שאמרת אין זה יחוד עד שיהא בית נעול דתרעא טריק בירושלמי שער נעול במנעול משמע. וכדמשמע התם בירושלמי בפרק המדיר דגרסי' התם תרעא טריק סוטה מוגף צריכה. וטעמא כל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס אחר שלא ברשות וכענין ההוא עובדא דפרק בתרא דעבודה זרה (דף ס"ט) ביין נסך.

13. שולחן ערוך אבן העזר סימן כב:ט

בית שפתחו פתוח לרשות הרבים, אין חשש להתייחד שם עם ערוה.

14. שולחן ערוך אבן העזר סימן קעח סעיף ד

כיצד היא הסתירה, שנסתרה בפני עדים עם אותו פלוני שקינא לה, ושהתה כדי טומאה, שהיא כדי לצלות ביצה ולגמעה.

15. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פא עמוד א

אמר רב כהנא: אנשים מבחוץ ונשים מבפנים - אין חוששין משום ייחוד, אנשים מבפנים ונשים מבחוץ - חוששין משום ייחוד. במתניתא תנא איפכא. אמר אביי: השתא דאמר רב כהנא הכי, ותנא מתניתא איפכא, אנא נעביד לחומרא.

16. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה:א

ההיתר שנתפשט הוא משום שהרופא אף אם הוא נכרי הרי הוא טרוד במלאכתו לסלק מעצמו תאותו, ואף כשכלה מלאכתו שהוצרך להתעסק בה אם הוא בזמן שקבע שיבואו אליו החולים הרי לא יוכל לשהות עמה עוד זמן מפני אלו שמחכים שם ואף אם עדיין לא באו שם חולים אחרים הרי חושש שיבואו עוד אחרים. וכשנשארה היא באחרונה שידוע שיותר לא יבואו שליכא טעמים אלו סומכות ע"ז שאיכא להרופא משרתת במרפאה (אפיס) שלו ואם תתאחר יותר זמן מכפי הרגיל ייראו שלא תחשוך את הרופא, והרופא אף שהוא נכרי ימנע מזה כדי שלא יצא עליו שם רע ויתמעטו החולות לבא אליו מפני בעליהן שלא יניחום לילך לרופא זה.

Reasons to be stringent

17. ר' שלמה זלמן אוירבך, מובא בנשמת אברהם דף צד-צה

כמדומני שאם הוא רופא בית וכבר בדק אותה הרבה פעמים, אפשר דחשיבי כגייסי אהדדי, ולא מהני כלל מה שבעלה בעיר.

18. שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק טו:ז-ח

נלפענ"ד להלכה דבנסיעה של כגון מירושלים לת"א או לחיפה וכדומה שמצוים עוברים ושבים עם כלי הרכב כמעט בכל כמה רגעים, שמותרת הנסיעה בפשיטות גם ב' אנשים עם אשה אחת, דדין דרך כזאת כדין עיר

19. שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה:טז

אם א"א להיות היחוד אלא פחות מכדי שיעור טומאה ליכא איסור יחוד דבשביל חבוק ונשוק לא גזרו אף שחבוק ונשוק לא"א הוא דאורייתא, אבל אם מי שצריך ליכנס לא ידע שהיחוד לא היה אלא משהו שלא כשיעור טומאה אסור מפני החשד

Practical steps